

Svenska Djurskyddsföreningen

Sandsborgsvägen 55

122 33 Enskede

Te. 08-783 03 68

info@djurskydd.org

Remiss 2025-11-24 LI2025/01991

**Landsbygds-och infrastruktur-
departementet**, Enheten för
jordbruk och livsmedelsföretagande

Yttrande över Remiss av SOU 2025:58 En stärkt hästnäring – för företagande, jämställdhet, jämlikhet och folkhälsa (Betänkande av Hästutredningen)

Sammanfattning

Svenska Djurskyddsföreningen saknar hästperspektivet i Hästutredningen. Det saknas beskrivning och förslag avseende hästvälfärd och djurskydd.

Svenska Djurskyddsföreningen avslår de veterinära förslagen om att regeringen ska tillsätta en utredning avseende möjligheten att ge andra yrkeskårer än veterinär, exempelvis semin-assistenter och husdjurstekniker, möjlighet att efter utbildning utföra ultraljudsundersökningar inför seminering och dräktighetsundersökning av ston, samt att införa villkorad läkemedelsanvändning, ViLA, till näringsverksamheter med häst samt utreda hur denna bör vara utformad. Vi anser inte att dessa förslag gagnar djurskyddet och hästens välfärd.

Svenska Djurskyddsföreningen anser att av uppbinding av hästar i spiltor inte ska vara tillåtet, hästar ska kunna vända sig och röra sig fritt som alla andra djur och inte behöva stå uppbundna upp till 16 timmar enligt nuvarande föreskrifter (Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hästhållning, L 101). Här finns ett gyllene tillfälle att söka statliga anläggningsbidrag och få kommuner med på finansieringen, varför det skulle varit lämpligt om även ombyggnad av spiltor till boxar eller moderna lösdriftssystem tagits upp i Hästutredningen, som då också givit skäl för namnet på betänkandet.

Svenska Djurskyddsföreningen vill lämna följande synpunkter

Svenska Djurskyddsföreningen ser positivt på att hästnäringen och hästföretagandet har utretts, men saknar - trots att utredningen tog sig namnet Hästutredningen – hästperspektivet. Det saknas beskrivning och förslag avseende hästvälfärd och djurskydd. Vi kommenterar och lämnar framför allt synpunkter på de veterinära frågorna samt stöd för ridanläggningars kostnader för utfasning och ombyggnad av spiltor för uppbindning av hästar, vilket skulle bidra till bättre djurskydd och hästvälfärd.

3.15, 3.18.16 Veterinära frågor

3.15.1 Brist på veterinärer och höga kostnader

3.15.2 Seminerer och dräktighetsundersökning av ston

Svenska Djurskyddsföreningen avslår förslaget om att regeringen ska tillsätta en utredning avseende möjligheten att ge andra yrkeskåror än veterinär, exempelvis seminassistenter och husdjurstekniker, möjlighet att efter utbildning utföra ultraljudsundersökningar inför seminerer och dräktighetsundersökning av ston. Vi anser inte att det gagnar djurskyddet och hästens välfärd.

I utredningen anges att i Sverige och flera andra länder är det tillåtet för seminpersonal att seminera ston, men inte att rektalisera dem. Möjligheter för seminassistenter och husdjurstekniker att, efter relevant utbildning, rektalundersöka ston med ultraljud inför seminerer och dräktighetsundersökning har framförts av hästnäringen som ett sätt att avlasta seminerveterinären avseende vissa uppgifter. Delar av veterinärkåren har delgett utredningen avvikande bedömning. Tekniken är enligt veterinärerna komplicerad samt förenad med risker för både hästarna och den som utför åtgärden och därför bedömer veterinärerna att veterinärlegitimation krävs. Veterinärer har till utredningen framfört att det är stor skillnad i anatomi, och därmed också gällande riskerna, kopplat till rektalundersökning på kor jämfört med hästar.

Detta styrks av ett utlåtande till Jordbruksverket från Sveriges lantbruksuniversitet, **Angående pilotstudie, rektalisering av ston** (SLU.KV.2021.2.7.1-43); att rektalisering av ston är en kvalificerad veterinärmedicinsk uppgift som kräver utbildning och praktisk erfarenhet. För verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård (Lag (2009:302) om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård) anges att "behandlingar på djur som kan innebära stora risker för djurs eller människors hälsa, endast bör utföras av personer som står under samhällets tillsyn. Det är också viktigt att personer som har rätt att utföra behandlingar som kan innebära risker från smittskydds- eller djurskyddssynpunkt är ålagda att arbeta enligt vetenskap och beprövad erfarenhet och att samhället kan ingripa med sanktioner mot en sådan person som missköter sig". Länsstyrelsen kontrollerar djurhjälsopersonal med legitimation, men inte det som kallas för "övrig personal", som saknar legitimation. Reproduktionsorganens anatomi och fysiologi skiljer sig betydligt mellan sto och ko; Hos ko ligger livmoder och äggstockar mot bäckenbotten och är

därmed lätta att nå för undersökning. Hos sto är livmodern upphängd i ligament och äggstockarna ligger oftast betydligt längre in i bukhålan. Detta medför att organen både är svåra att nå och att greppa/fixera för undersökning. Kor har en elastisk tarm och långa tarmkrös som gör att risken för tarmruptur är i det närmaste obefintlig. Det finns enligt SLUs utlåtande inga kända fall av tarmruptur i samband med rektalisering av friska kor. Hos häst är tarmkontraktionerna betydligt kraftigare än hos ko. Tarmskador är en välkänd och inte ovanlig komplikation vid rektalundersökning av häst (Rectal tears: Initial management and liability. Blikslager, 2003 - Current therapy in equine medicine). Hästar med total bristning i tarmväggen måste i de flesta fall avlivas. *Inseminering* med fryst sperma på sto kräver vanligtvis upprepade rektaliseringar eftersom ovulationstidpunkten är mer oförutsägbar på sto jämfört med ko. Upprepade rektaliseringar under samma brunst innebär större risker för påfrestning och skador på tarmslemhinnan på sto. Mot ovanstående bakgrund talar tillgänglig "vetenskap och beprövad erfarenhet" definitivt mot att lekmän skulle tillåtas att arbeta med rektalundersökning av häst. *Användning av ultraljud* för gynekologisk undersökning förutsätter omfattande träning och erfarenhet av rektalundersökning. Risken för tarmskador på häst ökar vid ultraljudsundersökning då ultraljudssonden ("proben") kan penetrera tarmväggen vid kraftig tarmkontraktion eller om hästen hoppar till. I många europeiska länder (till exempel Irland, Storbritannien, Nederländerna, Danmark, Tyskland, Frankrike) tillåts seminpersonal i likhet med Sverige att seminera ston men inte att rektalisera dem. I förslaget anges som ett motiv för att stuteripersonal ska få rektalisera ston "för att frigöra veterinär från tjänstgöring under exempelvis kvällar/nätter/helger så att svenska veterinärer i framtiden ska vilja arbeta med seminverksamhet ". Här påpekas att det finns möjlighet att genom hormonbehandling styra tidpunkten för ägglossningen, en metod som är väl dokumenterad. Metoden underlättar exempelvis användning av fryst sperma och används redan idag på många, svenska stuterier. Att en veterinär ska stå som ansvarig för att en person med otillräcklig utbildning och praktisk träning tillåts utföra avancerade veterinärmedicinska åtgärder, som rektalisering av häst, är inte acceptabelt. I detta sammanhang riskeras i hög grad djurets välfärd och säkerhet med påföljande djurskyddsmässiga konsekvenser.

Svenska Djurskyddsföreningen stöder dessa argument till fullo.

3.15.4 Villkorad läkemedelsbehandling ViLA

3.19.7 Veterinära frågor, Villkorad läkemedelsbehandling ViLA

Svenska Djurskyddsföreningen avslår förslaget om att införa villkorad läkemedelsanvändning, ViLA, till näringsverksamheter med häst samt utreda hur denna bör vara utformad. Vi anser inte att det gagnar djurskyddet och hästens välfärd.

Utredaren föreslår att hästägare i större utsträckning själva ska kunna ha läkemedel hemma för att behandla sina djur, utan veterinär på plats. Veterinärbrist och svårigheter att få hjälp dygnet runt, anges som skäl. Hon skriver vidare att det kommer att "öka djurvälferden och minska veterinärkostnaderna". Svenska Djurskyddsföreningen håller inte med, det är svårt att se hur detta skulle öka djurvälferden – snarare tvärtom. Liknande system finns för lantbrukare som har

stora besättningar av djur som kor, får och grisar. Där kan bönderna, efter ett par dagars utbildning (20 timmar enligt Jordbruksverket; <https://jordbruksverket.se/djur/personal-och-vardgivare-inom-djurens-halso--och-sjukvard/lakemedel-for-djur>), undersöka, ställa diagnos och behandla sina djur, i dialog med förskrivande besättningsveterinär. Det går emellertid inte att överföra på djurslaget häst. Dels har bönder ofta mer erfarenhet och väldigt många djur, dels finns det på hästsidan inte någon ansvarig besättningsveterinär. Att hästägare fritt ska använda läkemedel på eget bevåg, är inte realistiskt. Veterinärer har 5,5 års utbildning för att kunna göra bedömningar avseende diagnos och behandling med läkemedel, det går inte att lära sig på ett par dagar. Ett konkret medicinskt exempel; en häst får kolik mitt i natten och djurägaren bestämmer sig för att ge smärtstillande. Att i det läget ge smärtstillande utan att först ha undersökt vad som orsakar koliken, är ett konstfel som veterinär kan bli fälld för i Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård. Kolik är ett symtom som kan bero på många olika saker, det kan vara tillstånd där man absolut inte initialt ska ge smärtstillande eftersom man då kan dölja förloppet. Här krävs först noggrann undersökning inkluderande rektalisering för att kunna fastställa om tarmar hamnat i felläge eller om akut förstoppning av t ex hästens stora blindtarm. Även nässvalg-sondering (slang via näshålan ned till magsäcken) kan krävas för att tappa vätska ur magsäcken om tarmvred och risk för magsäcksruptur (då hästar inte kan kräkas så spricker magsäcken i stället). Det är inte bara att ge smärtstillande eller kramplösande medicin, vätska (10-20 liter) kan behöva ges med nässvalgsond eller intravenöst i blodet om hästen har t ex akut förstoppning. Konsekvensen blir annars att hästen kommer för sent till operation, om tillståndet kräver detta, alternativt dör eller får avlivas. Detta är inte förenligt med vetenskap och beprövad erfarenhet (*lege artis*) och kan inte anses acceptabelt ur ett djurskyddsperspektiv.

Listan på läkemedel som enligt Jordbruksverket är tillåtet att ge till nötkreatur, get, får och gris (<https://jordbruksverket.se/download/18.2d73a9f118f74d7b78834129/1718264852476/Bilaga-checklista-vila-tga.pdf>) innehåller dessutom läkemedel som är otillåtna att ge i samband med tävling och träning inför tävling med häst och kan ge positiva doping/medicineringsfall i inom hästsporten. Ett flertal fall med otillåten medicinering på grund av att ryttare eller hästägare som haft otillåten tillgång till mediciner (<https://ridsport.se/om-oss/organisation/utskott-namnder-och-rad/disciplinnamnden/disciplinnamndens-arenden-2024>, 2024-06-12 DIN 2024-4a Otillåten medicinering, DIN 2024-4b. Återförvisat till DIN av RIN) eller travtränare (<https://www.travsport.se/siteassets/organisation/beslut/ansvars-och-disciplinnamnden-stad/2026/2026-01-14.pdf?652>), har skett inom såväl rid- som trav- och galoppssport. Läkemedelsbehandling skall ske efter förskrivning av veterinär till angivet djur och djurhållaren har att följa uppsatta karenstider för behandling innan tävling eller träning för tävling. I Hästutredningen lyfts till exempel vaccinering, sedering, olika typer av smärtlindring samt intravenösa injektioner för behandling av vissa symptombilder hos häst. Sådana behandlingar är vid tävling och träning inför tävling reglerade i såväl djurskyddslagen (2018:1192), 3 kap. 2 § och djurskyddsförordningen (2019:66), 3 kap. 10 § (förbud mot doping) samt 4 kap. 3 § (förbud mot hormoner) som i Jordbruksverkets tävlingsföreskrifter; SJVFS 2019:26 (L 17), 2–5 kap. samt 6 kap. 2–4 §§. Vid internationella ridtävlingar i Sverige kan hästägare/ryttare undantagsvis följa internationella ridsportförbundets (FEI) bestämmelser. Detta innebär tillåtande av vissa läkemedel under tävling (till exempel lugnande brunstuppeksjutande läkemedel, magsårs-

medicin samt antibiotika). Likaså framgår av Jordbruksverkets föreskrift om läkemedel och läkemedelsanvändning (SJVFS 2022:1) 2 kap. 14 § och 17 § att allyltrenbolon (altrenogest/Regumate) endast får användas för fertilitetsbehandling av hästar som inte är avsedda för livsmedelsproduktion (endast p.o.). Den senare används i praktiken vid internationella tävlingar för att skjuta upp brunst hos sto samt ha en lugnande effekt, dvs. påverka prestationsförmåga och temperament vilket är i strid med svensk djurskyddslag (2018:1192) 3 kap. 2 §. Undantag för att kunna behandla med antibiotika under tävling är dessutom i strid med svensk antibiotikapolicy och Jordbruksverkets egna riktlinjer liksom föreskriften om läkemedel och läkemedelsanvändning (SJVFS 2022:1) 2 kap. 11 § (Antibiotika). Även att ta i beaktande är djurskyddslagens portalparagraf, 2 kap. 1 §, att ett djur ska vara fritt från skada och sjukdom som kan antas förorsaka lidande – till exempel magsår, vilket är tillåtet att behandla enligt Jordbruksverkets undantag för internationella tävlingar med magsårsmedicinering. Om läkemedel redan finns hos hästhållaren enligt utredningens förslag om ViLA så ökar risken att ryttare/hästågare tävlar häst under medicinering på internationella tävlingar i Sverige i strid mot gällande djurskyddslag.

Vad gäller vaccinering har vid ett flertal tillfällen djurhållares fusk med intygande samt utebliven vaccinering uppdagats inom såväl rid- som travsport, vilket renderat sanktioner från respektive organisations ansvarsnämnd respektive disciplinnämnd i några nyligen uppmärksammade fall (<https://ridsport.se/download/18.26c9427c198737770b1b876/1754312797773/DIN%202024-19.pdf>)(<https://www.travsport.se/siteassets/organisation/beslut/ansvars-och-disciplinnamnden-stad/2025/2025-04-16.pdf?63>).

Svenska Djurskyddsföreningen menar att det inte går att likställa med situationen med ViLA inom animalieproduktionen. Hästhållare är i allmänhet mindre insatta och har inte samma kunskap för att själva undersöka, ställa diagnos och ha läkemedel hemma för egen behandling av sina hästar. Risken för omedveten eller medveten felaktig hantering är uppenbar, inte minst avseende tävlingshästar.

Övrig kommentar

3.19 Utredarens överväganden och förslag

Förslag – möjlighet för fler barn och unga att delta i hästverksamheter

Fritidsaktiviteter och hästskolor

Förbättrade anläggningar för ökad delaktighet

Stöd för ridskolornas kostnader för drift

Bedömningar – möjlighet för fler barn och unga att delta i hästverksamheter

SDF tillstyrker förslagen om ökad statlig finansiering av till- och ombyggnad av ridanläggningar och stall med spiltor. Om man vill locka fler barn och ungdomar till hästverksamhet behöver man kunna erbjuda en modern fritidsanläggning med omklädningsrum, dusch, undervisningslokal och stall – utan spiltor. Anläggningar som är bra både för människa och häst.

I hästutredningen finns flera förslag som rör ekonomiskt stöd av olika slag, bland annat till ridanläggningar för att öka möjligheten för barn och unga att delta i hästverksamhet. Men ingenting om stöd för att bygga bort spiltorna och i stället bygga boxar eller lösdriftssystem. Enligt Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hästhållning (L 101) 2 KAP. SKÖTSEL OCH HANTERING, 9 § är det fortfarande tillåtet att ha häst uppbunden i spilta i upp till 16 timmar per dygn. Detta trots att myndigheten redan 2019 fick i uppdrag av dåvarande regering att utreda ett eventuellt spiltförbud och då föreslå en övergångsperiod för ridskolor och andra hästverksamheter. Det har inte skett. Numera är det visserligen förbjudet att bygga nya stall med spiltor, det ska vara boxar eller lösgående system. Men de som fortfarande finns i gamla stall får användas. Det hade varit ett utmärkt tillfälle att ta med det i Hästutredningen, för hästarnas/hästvälståndens skull. Det är i princip inte tillåtet att ha några djur uppbundna längre, med undantag för hästar som får stå uppbundna i spilta upp till 16 timmar.

Svenska Djurskyddsföreningen anser att spiltor måste bort, hästar ska kunna vända sig och röra sig fritt som alla andra djur och inte behöva stå uppbundna (mer än tillfälligt för skötsel). Ett statligt eller kommunalt finansiellt stöd för att bygga om gamla stall behövs. Nu har regeringen beslutat att för 2026 avsätta 250 miljoner kronor, varav 240 miljoner via Riksidrottsförbundet, för att bygga nya idrottsanläggningar eller bygga ut alternativt renovera befintliga. En del gamla stall måste kanske rivas, andra byggas ut eller renoveras. Om man vill locka fler barn och ungdomar till hästverksamhet behöver man kunna erbjuda en modern fritidsanläggning med omklädningsrum, dusch, undervisningslokal och stall – utan spiltor. Anläggningar som är bra både för människa och häst. Här finns ett gyllene tillfälle att söka statliga anläggningsbidrag och få kommuner med på finansiering, varför det skulle varit lämpligt om även ombyggnad av spiltor till boxar eller moderna lösdriftssystem tagits upp i Hästutredningen, som då också givit skäl för namnet på betänkandet.

Lillemor Wodmar

ordförande, SDF

leg vet

Peter Kallings

sakkunnig häst, SDF

leg vet + VMD

I detta ärende har Lillemor Wodmar beslutat. Peter Kallings har varit föredragande.